

Cultuur in de spiegel

Onlangs verscheen de handreiking *Cultuur in de Spiegel in de praktijk, Een leerplankader voor cultuuronderwijs*, de opbrengst van een samenwerkingsproject van SLO, Rijksuniversiteit Groningen, dertien scholen (waaronder zes in het primair onderwijs) en twee culturele instellingen. Een van de aanleidingen voor het project was een beleidsbrief van het ministerie van OCW, waarin het belang van cultuureducatie wordt onderstreept. Scholen hebben behoefte aan een fundament, een basis voor een doorlopende leerlijn, waarmee ze de kwaliteit van hun cultuuronderwijs kunnen borgen.

Cultuur als cognitieve activiteit

Waar moet cultuuronderwijs precies over gaan? Volgens *Cultuur in de Spiegel* dient cultuuronderwijs kinderen tot zelfbewuste, relativerende en kritische burgers te maken, met een sterk gevoel voor en inzicht in de complexiteit van cultuur. Monique van der Hoeven (SLO): "Cultuur is niet een verzameling objecten en uitingen. Zij moet gezien worden als een proces van omgaan met en interpreteren van de omringende wereld. Uitgangspunt van het project was dat cultuur een cognitieve activiteit is, waarbij 'cognitief' betrekking heeft op de manier waarop mensen zichzelf en hun natuurlijke en sociale omgeving en hun interactie met die omgeving vormgeven."

Cultureel bewustzijn

De handreiking scheidt volgens Astrid Rass (inhoudsdeskundige *Cultuur in de Spiegel*) eindelijk duidelijkheid: "Niet alleen over de inhoud, maar ook over de samenhang die er is of zou kunnen zijn tussen de verschillende leergebieden. Ook biedt de handreiking informatie over de aansluiting bij het kind en zijn ontwikkeling in cultureel bewustzijn. Ten slotte is er duidelijkheid over de plek van cultuuronderwijs in het totale onderwijsprogramma van de school. Dan gaat het niet alleen om handvaardigheid, maar onder meer ook om taal en wereldoriëntatie. In feite helpen alle leergebieden mee het cultureel bewustzijn van kinderen te ontwikkelen."

Kansen

"Als het gaat om cultureel bewustzijn, je culturele identiteit en die van anderen en hoe je daarmee omgaat, liggen er vanuit cultuuronderwijs veel kansen om daar iets mee te doen," geeft Van der Hoeven aan. "Dat hoeft echt niet altijd in de vorm van grote, vakoverstijgende projecten. Het doel van dit project is ook niet om alles te veranderen, het gaat er veel meer om dat leraren nadenken over de culturele aspecten van hun lessen en daar waar mogelijk misschien wat andere accenten plaatsen."

Helikopter

In de praktijk van het cultuuronderwijs gaat het er volgens Rass om dat de leerlingen actief of passief, productief of reproductief, die vaardigheden inzetten die specifiek bij cultuur en cultureel bewustzijn horen. "Die vaardigheden zijn waarnemen, verbeelden, conceptualiseren en analyseren. In het contact met scholen bleek dat er niet altijd een balans was tussen die vaardigheden. Een belangrijke component in het denken over cultuur is het medium. Taal is bijvoorbeeld zo'n medium. Een kind kan een gedicht maken, en dan praat je uiteraard over verbeelden, maar taal wordt ook gebruikt in een kringgesprek of in het schrijven van een opstel. Cultuur is wat mensen denken en doen, cultuuronderwijs gaat over het reflecteren op wat mensen denken en doen. Dat je soms even afstand neemt, in de helikopter gaat zitten, en je bezint op wat de mens - of jijzelf - in de wereld doet. Dat is wat we de leerlingen willen meegeven."

Meer informatie: www.slo.nl/cultuurindespiegel

25 slo

